

Пијанисткиња Нада Колунџија, наша атипична врхунска уметница којој је превасходно стало до савремене српске музике, осмислила је, и током новембра и децембра остварила, циклус концерата по градовима Србије на којима је свирала искључиво дела домаћих композитора и, уз два изузетка, све саме светске премијере!

НОВА ДЕЛА ДОМАЋИХ КОМПОЗИТОРА

Зорица Премаије

Почетком децембра настављен је циклус концерата *Премијере* којим Симфонијски оркестар РТС-а представља најновија остварења домаћих композитора, као наш једини оркестар великог састава који том најважнијем сегменту нашег музичког стваралаштва посвећује пажњу.

Премијерно је, под узорним диригентским вођством Оливере Секулић-Барац, изведено дело *De regum natura – О природи сићови* младог Југа Марковића (1987), које као идејно извориште има истоимену дилактичку поему староримског песника и филозофа Тита Лукреција Кара и његов епикурејски светоназор чији је најважнији сегмент да природом не управља воља богова већ еволутивни процеси, као и да је лепота света независна од пантеона и постоји „у оку посматрача“. Дакле, музика Југа Марковића има свој олабрани идејни ослонац изван света звукова, али га не призива и

не евоцира стандардним „описима и доживљајима“, где би она била тонска или метафоричка слика свог филозофског изворишта већ се њиме бави као поетском матрицом која треба да изазове рађање прецизне инспирације, а са њом и одређене композиционо-техничке потезе. Дакле, не да буде „тема“ музике, већ њен концепт. У том смислу је млади композитор, осим својим савременим узорима Клоду Вивјеу и Жерару Гризеу (којима се такође инспирише, али их не копира), пажњу посветио суштинама великих узбудљивих романтичарских тонских светова, који проведу партитуром и као цитат, лажни цитат или парафраза, но који музици дају и посебно драматуршко „гориво“, високу енергију, дејстваност и примамљивост без премаца. Опседнут квинтом, Југ Марковић најважнију тематску мисао и њене деривате заснива на овом интервалу, свој звук у целини боји „молским бојама“, а оркестрационо поље развија као разбокорен и разигран полигон за таласе згушњавања и разбистривања огромне звучне супстанце. Ти узбудљиви динамички таласи, често узвишени и пренаглашени, обележени су и неким парафразама-цитатима-гестовима (идентификационе флореске В. Мокрањца, Рахмањинова, Малера...) и додатно су кодирани подвлачењем дубоког регистра педалима, остинатима, глосандима тромбона или ударцима тимпана и великог бубња, па је „емотивни учинак“ музике веома висок, као и ниво емпатије са којом хрли ка слушаоцу. То је савремена, веома модерна партитура у којој свако од нас може препознати сопствену историју слушања романтичарске музике и обрадовати се том сусрету без горчине да присуствује лажном и надобудном историцизму, толико о драгом српским композиторским медиокритетима.

Пијанисткиња Нада Колунџија, наша атипична врхунска уметница којој је превасходно стало до савремене српске музике, осмислила је, и током новембра и децембра остварила, циклус концерата по градовима Србије на којима је свирала искључиво дела домаћих композитора и, уз два изузетка, све саме светске премијере! Та-

ко су дела Душана Богдановића, Ирене Поповић, Александра Дамњановића, Ивана Елезовића, Милоша Раичковића, Мише Савића, Зорана Христића, Вука Куленовића и Теодоре Степанчић, осим на завршном концерту у Београду (Свечана сала Скупштине града, 13. децембар), могли да чују и грађани Зрењанина, Крагујевца, Смедерева, Панчева, Кањиже и Новог Сада. Циклус концерата добио је и свој назив, а према стиху песника Душана Вукајловића (који је инспирисао и истоимену композицију Мише Савића): *О свейлосији, о нежности*. Штавише, то је и била специфична „задата тема“ око које је Нада Колунџија окупила драге пријатеље, композиторе са којима сарађује годинама, и са којима је (у заједничком раду, преплету идеја, инспирација и иницијатива) и изградила соп-

веома мале и ниске захтеве за пијанисту, али су утолико већи они нематеријални, интерпретивни изазови прозрочне фактуре са мало одабраног звука, са тихим и дискретним динамичким валерима, али са пуно одјека, еха, шепата и тишине која носи значење. Понекад је то аналошка веза са најстаријим формама људске музичке праксе (две успаванке Душана Богдановића, *Љубави* и *Успаванка*), понекад са веома дубоким личним емотивним светом који се исказује дечјим речником (две мале музичке исповести у стилу Данила Хармса Ирене Поповић: *О вечном шаласу који никада није ударио о йрамац брода... и Сећаи ми се...*), или тинејџерским игранијама са озбиљношћу „велике музике“ (Иван Елезовић: *Један и јо* за клавир и клавир играчку, као и *Дуеј без шебе* Милоша

Нада Колунџија Фото Милорад Стојковић

Раичковића), а свет лирског интимизма допуњавају цитати Солерове музике у електроакустичком окружењу (Миша Савић: *О свейлосији, о нежности, о мраку, фанданіо за Душана за клавир и електронику*), мали разговори клавир и електронике утонули у брујање света (*Предали, клавијашуре: унујрашњости* Теодоре Степанчић), музика тестаментарна и потпуно у сфери нестајања (*Инијама* Зорана Христића), али и музика разиграна, сведена и богата духом ведрог кришћанства (*Анастасија* Александра Дамњановића). Само *Анастасија*, као и једини „реликт“ на програму, *Вирџина* Вука Куленовића (из 1982), нису биле премијере на малој турнеји по Србији Наде Колунџије, али се утолико могло разјаснити којим токовима се развијала и свефиније калибрала њена поетика интерпретације. То је еудајмонска уметност: изненадна „моћ немоћног“, дејстваност литоте, мејозе, лапидарности, крајње упрошћености, сведености, шепата... тишине. Моћ светлости и нежности малих звукова.

Само је најупућенијима јасно да у оквиру музике тишина има највеће дејство.